

KOCHAN Iryna Mykolaivna

Doctor of Philology, Professor. Head of Department of Ukrainian Applied linguistics, Ivan Franko National University in Lviv
e-mail: kim1950@i.ua

THE WORDS WITH COMPONENT cyber-; neo-; euro- in MODERN UKRAINIAN LANGUAGE

Abstract. Introduction. The article deals with the words comprising the components: cyber-; neo-; euro-. The meaning, their lexico-semantic groups, belonging to the terms that frequently penetrate into other styles of common language have been elucidated. Such components are international and activate in other world languages. The words under research have never been in the focus of linguistic research that has roused actuality of the theme.

Purpose. The words with the components: cyber-; neo-; euro-; their meaning, pointing out lexico-semantic groups, their belonging to the terms have been revealed.

Applied methods. The method of common selection from lexico-graphical sources; the method of structural and semantic analysis; the descriptive and componential analysis; the method of dictionary definitions.

Results. There have been both revealed and classified the words with the components cyber-; neo-; euro- in the Internet and in the periodical press. The words have been researched from the point of their belonging to terminology.

Originality. The semantic of the words with components cyber-; neo-; euro- have been firstly researched not only in statics (lexico-graphical sources) but also on the functional level in dynamics (Internet resources, periodicals).

Conclusion. The article focuses on the problem of word-formation and its semantics. The words with the components cyber-; neo-; euro- in Ukrainian language have been both classified and systematized. Their belonging to the relevant terminology or nomenclature have been revealed. The dynamics of the development of the words under research, their meaning and the branch of usage have been pointed out. The words with mentioned components which have appeared recently in Ukrainian language, found their value, status in the system of linguistic units. The attention has been also paid to the spelling of the words and their use in texts of different styles.

Keywords: foreign language vocabulary, international components, terminology, language norm.

Надійшла до редакції 23.09.16

Прийнято до друку 12.10.16

УДК 808.3-083-55

ТАРАН Алла Анатоліївна,

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри українського мовознавства і
прикладної лінгвістики Черкаського
національного університету імені
Богдана Хмельницького
e-mail: alla__taran@ukr.net

ВТОРИННА НОМІНАЦІЯ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЛЕКСИКОНІ

У статті досліджено активні семантичні процеси в суспільно-політичному лексиконі, пов'язані зі змінами в українському суспільстві від 2014 року й до нині; описано вторинну номінацію на матеріалі ЗМІ, їхню номінаційну та комунікативну активність. Аналіз розвитку семантичних змін переконує в тому, що це не короткотривалі засоби на потребу часу, а своєрідний ресурс, що вже увійшов до словникового складу мови. У науковій студії вторинну номінацію кваліфікуємо як процес формування нового значення в семантиці вже наявного слова в межах системи української мови. На позначення вторинної номінації в слов'янознавстві використовують низку термінів: семантичний неологізм-значення, неосемантизм, семантичний дериват, автономна / неавтономна, пряма / непряма вторинна номінація, семантична транспозиція, неологізм-значення тощо.

Вторинні номінації беруть активну участь у розвитку сучасного суспільно-політичного лексикону, поповнюючи наявні ряди лексичних синонімів і формуючи нові, утворюючи нові тематичні парадигми. Уживання неосемантизмів свідчить про прагнення мовців до оновлення виражальних засобів, яке узгоджується з їхнім конструктивним принципом відходу від штампів.

Ключові слова: мовна динаміка, суспільно-політичний лексикон, вторинна номінація, інновація, неосемантизм.

Постановка проблеми. Повноцінне функціонування національної мови, як відомо, виявлене в її просторовому й соціальному розмаїтті, спектрі засобів, уживаних усіма її носіями й уподобаних окремими групами або мовцями. У цій багатолітності – запорука не лише стійкості мови, а й її здатності задовольняти нові потреби мовців за рахунок своїх внутрішніх ресурсів, розвиватися разом із суспільством, у якому і для якого її творено. Мова не лише, як дзеркало, пасивно відображає довкілля, а й втручається в картину світу соціуму, у формування мовної особистості, а опосередковано і в суспільне життя.

Демократизація суспільства, розмивання етичних норм, ущербність законів, що народжує правовий нігілізм, сприяють перетворенню публікацій ЗМІ в «арену зведення рахунків» [1, с. 121]. Сьогодні дослідники вже не говорять про культурно-просвітницьку функцію засобів масової інформації: насамперед можна говорити про їхню рекламно-інформаційну функцію. Жорстка конкуренція змушує шукати нові способи привернення уваги читачької аудиторії, і з цією метою журналісти залучають будь-які засоби, як наслідок – мова ЗМІ породила феномен мовної агресії, яка зреалізована в жорсткому, підкресленому засобами мови вираженні негативного емоційно-оцінного ставлення до кого-, чого-небудь, і яка нерідко порушує уявлення про етичну й естетичну норму, а також у перенасиченні тексту вербалізованою негативною інформацією, що викликає в адресата негативне її сприйняття.

Аналіз нової суспільно-політичної лексики переконливо доводить активну тенденцію використання іронії як дуже поширеного способу непрямої оцінки. Іронічна модальність газетного тексту зумовлена критичним осмисленням дійсності, переважанням негативного ставлення авторів текстів до багатьох сторін сучасного життя. Найчастіше іронічному сприйняттю, висміюванню, глузу піддані дії влади різних рівнів, політичних партій, рідше – конкретних чиновників і політиків. Іноді за допомогою іронії ведуть приховану полеміку, але знову переважно з узагальненим суб'єктом або із загальною думкою про життя суспільства [2, с. 15].

Ще одним поширеним способом інтелектуалізації ЗМІ є творення вторинних номінацій – номінацій з уже відомою формою, але новим змістом. На думку В. М. Телія, «вона присутня скрізь, де відбулося переосмислення мовної сутності – автономної чи неавтономної» [3, с. 337]. Мовознавець виокремлює автономну вторинну номінацію – з вільним значенням і неавтономну – зі значенням, зв'язаним із певними контекстами вживання слова. Джерелами появи вторинної номінації стає система самої української мови, зокрема питомі українські лексеми й давно засвоєні запозичення. Зміна реалій сприяла появі неосемантизмів, за допомогою яких журналіст оцінює суспільні явища і події.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми аналізу семантики в різний час і на матеріалі різних мов досліджували В. фон Гумбольдт, Ю. Д. Апресян, В. В. Виноградов, В. А. Звегинцев, Ю. М. Караулов, О. І. Смирницький, Д. М. Шмельов, О. С. Мельничук, В. М. Русанівський, С. Я. Єрмоленко, Н. Ф. Клименко, О. О. Тараненко. Особливостям оновлення словникового складу української мови в нових умовах її функціонування в незалежній Україні, зокрема новим лексико-семантичним явищем, присвячено праці Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловської, Т. А. Коць, Д. В. Мазурик, І. А. Самойлової, О. А. Стишова, Л. В. Струганець, А. М. Нелюби, Ж. В. Колоїз, Н. П. Тропіної та інших учених. Проблеми семантичної деривації є предметом наукових дискусій російських учених, зокрема, спроектовано «Каталог семантичних переходів» та розроблено теоретичні основи семантичної деривації (Г. А. Залізник, Г. І. Кустова, О. В. Падучева, Р. І. Розіна та ін) [4].

На позначення неосемантизмів використовують низку термінів: *семантичний неологізм-значення, семантичний дериват, автономна / неавтономна, пряма / непряма вторинна номінація, семантична транспозиція, неологізм-значення* тощо. Польський мовознавець А. Марковський пропонує окремо розглядати нові значення слів, що становлять наслідок прихованого запозичення й виявляють у такий спосіб не протиставлення, взаємозаперечення питомого й запозиченого ресурсів оновлення лексики, а їх взаємодію, виявлену у вторинній номінації на ґрунті вже засвоєної запозиченої одиниці, і пропонує для іменування такого різновиду неосемантизмів термін *чужосемантизм* (пол. *obcysemantyzm*) чи *приховане запозичення* (пол. *ukryte zapożyczenie*). Оскільки джерелом появи таких неосемантизмів останнім часом є переважно англійська мова, то такі неосемантизми А. Марковський називає *ангloseмантизмами* (пол. *anglosemantyzm*) [5, с. 102].

На думку Є. А. Карпіловської, саме термін *неосемантизм* добре виявляє появу нового змісту в уже відомій формі, а за своєю будовою органічно вписується як видовий корелят у гіпонімічне об'єднання термінів-позначень способів оновлення номінативних одиниць із гіперонімом *неологізм*, пор.: *неографізм, неоморфема, неоформант* [6, с. 15]. У науковій студії вторинну номінацію кваліфікуємо як процес формування нового значення в семантиці вже наявного слова в межах системи української мови.

Мета пропонованого дослідження – простежити процеси семантичного розвитку лексем сучасної української мови, виявлені в зміні їхньої лексичної і синтаксичної сполучуваності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ЗМІ з'являються нові поняття, пов'язані з новими аспектами використання мови, зокрема образа, мовний конфлікт, маніпулювання тощо, та нові вторинні номінації як засоби втілення цих процесів. Чинником витворення нових значень слів стає новий контекст їх уживання, що, зі свого боку, виявляє їхню нову лексичну й синтаксичну сполучуваність. Яскравим прикладом цього може слугувати нове значення прикметника *ватний*, нині в засобах масової інформації все частіше вживають це слово зі значенням «проросійський»: *Тоді радію, що Харків не такий вже і ватний* (ГПУ, 03.11.2015); *Ватний трилер російських ЗМІ: американські військові гвалтують у Києві дітей* (ГПУ, 17.05.2015); *Ну, якщо вже такий чоловік перебуває в полоні ватного телебачення, то що казати про інших?* (ГПУ, 16.05.2016); *Цікаво, що навіть на їх ватних сайтах всі категорично проти гральної зони у Криму* (ГПУ, 13.03.2015); *Щоб не давати приводу для спекуляцій ватним медіа, вона [Надія Савченко] перестала користуватися душем і підходити до умивальника* (ГПУ, 08.04.2016). Такі ж компоненти змісту цього прикметника виявляють сполуки *Місцеві патріоти задовбалися чекати, поки ватна влада почне виконувати закон про декомунізацію* (ГПУ, 27.12.2015); *У Києві «ватний» прошарок також чималий* (ГПУ, 23.12.2015); *«ватні» письменники* (ГПУ, 07.09.2016); *Як до таких людей ставиться ватне місцеве населення?* (ГПУ, 04.02.2016). Спостерігаємо, що колишні оцінні парадигми змінюються під впливом нових орієнтирів суспільно-політичного життя і свідомості соціуму, розширюється спектр оцінюваних явищ і чинників. Стилістичною домінантою журналістських матеріалів є іронічність, глузливість, напр.: *У Донецьку встановили «ватний» рекорд* (ГПУ, 06.12.2016); *«Ватний розум» росіян зафіксує, що українські офіцери беруть у рейд державні символи та сувенірну продукцію міністерства* (ГПУ, 11.11.2016); *Аби жодна ватна проросійська нога не ступила на полтавську землю* (13.07.2016); *Интернет-спільнота кепкує з «ватного» Кобзона* (ГПУ, 20.05.2015); *Доброго ватного вечора вам!* (ГПУ, 06.01.2015).

Лідер громадського руху «Не будь байдужим!» Оксана Левкова зі своєю громадською ініціативою побувала в трьох тисячах шкіл Донбасу, поспілкувалася з сотнями вчителів і бійців на передовій. Каже: *«Ватної» свідомості в людей немає. Обійшла майже весь Донбас – вати не зустріла ніде*» (ГПУ, 09.04.2015).

Іменник **вата** має значення «пухната маса з бавовни, шерсті й інших волокнистих

речовин» [СУМ, I, с. 296], у словнику «Український жаргон» Л. Ставицької зафіксовано лексему **вата** зі значенням «*комп. компілятор фірми «Вейтком»*» [8, с. 64]. Проте бурхливе суспільне життя від 2014 року вносить суттєві корективи в цю дефініцію: нове значення лексеми – переносне, метафоричне – «мозок як вата, ніякий, ні се ні те, безформена маса». За контекстами використання лексеми *вата* в мовній діяльності сучасного українського суспільства окреслюємо такі нові конкретні контексти вживання:

1. Вата – проросійські ідеали, напр.: *Вата – це хвороба мозку* (ГПУ, 10.01.2017); *Якщо замість мозку в людини вата, вона до кінця життя буде ватою?* [В. Парасюк про О. Вілкула] (УТ, 23.09.2016).

2. Вата – сукупність ватників (росіяни та українці, які підтримують ідею «руського міра» та прагнуть повернути радянське минуле. Назва пішла від теплового одягу радянських людей, напр.: *Загалом все, що хоче «вата», є: роблять нові дороги, наче достатньо робочих місць* (УТ, 09.07.2017); *«Але на цьому в основному супротив «вати» закінчується», – розповідає колишній борець* (УТ, 07.01.2017).

Влучне тлумачення лексеми **вата** пропонує Олексій Суханов (журналіст телеканалу «Україна»: *«Я до остатнього буду залишатися громадянином своєї країни, тому що я її люблю – я дійсно росіянин, але я інший росіянин, на відміну від більшості моїх співвітчизників, я не вата, я, можливо, здамся якимось ідіотом, але я щиро сподіваюсь, що у моїй країні скоро все зміниться і Путін стане історією»* (УТ, 10.09.2016).

Функціонує вже й абстрактний відприкметниковий іменник **ватність** як «опредметнена ознака, якість»: *Така собі побутова «ватність» – слідчий побідкається, що долюструвалися до краю, чи персонаж скаже, що раніше багато сиділо по тюрмах невинних, а тепер «республіка» все виправить* (ГПУ, 20.04.2016).

Відповідно до специфіки української суспільно-політичної ситуації спостерігаємо переосмислення стійких словосполучень, пов'язаних із політичними подіями в інших країнах. Наприклад, фразеологізм *оксамитова революція* виник у Чехословаччині в 1989 році як наслідок повалення комуністичного режиму, що відбулося мирним шляхом без використання зброї та пролиття крові унаслідок вуличних акцій протестів. Ця фраза не лише запозичена структурно, а й переосмислена, тобто семантично локалізована: *У 2000 році у Верховній Раді був демарш більшості, так звана «оксамитова революція в Українському домі»* (ТСН, 04.04.2013).

Події в Україні початку ХХІ ст. стимулювали появу потужного за силою прагматичного впливу фразеологізму *Помаранчева революція*, що символізував соціальні очікування та постав як візуальне сприйняття домінування помаранчевої символіки прихильників В. Ющенка. Проте в політичних опонентів фразеологізм зумовлений асоціацією помаранчевого / оранжевого кольору з кольором відмирання, спаленого листа. На мітингу в Донецьку звучало «оранжевий – цвет автомобиля, который перевозит опасный груз». Тому виникають сполучення того ж кольору з негативно забарвленими лексемами: *оранжевий путч, переворот, шабаш, помаранчева (оранжева) чума (шлейф, хвіст)*.

Майдан кінця 2013 – початку 2014 рр. спричинив появу нових фразеологізмів на позначення такого суб'єкта суспільно-політичного життя країни, як *Європейська революція, Революція гідності, ялинкова революція, Сізіфова революція*. Образ, покладений в основу фразеологізму, відомий: *сізіфова праця* – «безплідна й виснажлива праця (за ім'ям давньогрецького міфічного царя Сізіфа, покараного за образу богів тим, що вічно мусив викочувати на гору великий камінь, який щоразу скочувався вниз)» [СУМ, IX, с. 216]. Андрій Любка зазначає: «Цю революцію треба назвати Сізіфовою. Пам'ятаєте, в «Одіссей» Гомер розповідає про Сізіфа, якого Зевс прокляв на вічну кару: піднімати вгору величезний камінь, який щоразу скочується вниз. І так до безкінечності. Щось подібне – з нашою революцією, Євромайданом» [9, с. 197].

Нових відтінків значень й історичного контексту набувають усталені фразеологізми, зокрема, фразеологізм *гаряча точка* в сучасній українській мові нормативно реалізує значення «місце, де склалася небезпечна ситуація (перев. воєнна), яка потребує негайного втручання»

[10, с. 718]. Проте за матеріалами ЗМІ спостерігаємо новий відтінок у семантиці – уточнення фіксованого словником значення «напружена воєнна ситуація, що супроводжується інтенсивними обстрілами». Наприклад, *Широкине – найгарячіша точка в АТО* (24 канал, 25.02.2015) – це модифікація фразеологізму, гра з ним, яка навряд чи буде внормована.

Виникає й нова терміносполука *точка зв'язності* – «об'єкти, де військові можуть вести бій на вигідних для себе умовах», напр.: *Нині, під час чергового перемир'я, противник вестиме розвідку боєм, щоб виявити «точки зв'язності» українського фронту* (ДТ, 13.03.2015). У Російсько-українському словнику військової термінології С. та О. Якубських (1928) зафіксовано такі сполуки: *точка вільоту, точка націлювання, вогнева точка, точка опори, точка падання, точка влучання, точка націлювання* та ін. (<http://r2u.org.ua>).

Фразеологізми відображають зміни в суспільстві й свідомості носіїв мови, наприклад, зовнішню політику Росії все частіше порівнюють із хрестовими походами, тому спостерігаємо по-новому вживаний фразеологізм *хрестові походи*: *І ці торгові війни – лише початок «хрестового походу» Росії, який триватиме щонайменше до листопада* (ГПУ, 20.08.2013). За СУМом фразеологізм *хрестові походи* – це «а) військово-колонізаторські походи західноєвропейських рицарів на Близький Схід, у Прибалтику, проти слов'янських народів Східної Європи тощо (XI–XIII ст.), організовані католицькою церквою як священна війна проти «невірних» (мусульман), за звільнення Єрусалиму або проти еретиків (учасники походів мали на своєму одязі зображення хреста); б) антирадянські, контрреволюційні виступи реакційних кіл буржуазії» [СУМ, XI, с. 141]. У Словнику фразеологізмів української мови ця сполука не зафіксована [10].

Політичні фразеологізми задовольняють нові номінативні й комунікативні запити українців, тому в окремих контекстах мають іронічне забарвлення, наприклад, фразеологізм *медовий місяць* має значення «1. *перев. у кого, чий*. Початок подружнього життя. 2. *чого*. Найкраща пора чого-небудь; період розквіту» [10, с. 398]. Проте в реченні *«Медовий місяць» з Євросоюзом був для нього [Януковича – А. Т.] аргументом у торгах із Путіним* (ГПУ, 26.11.2015) цей вислів має іронічне емоційно-експресивне забарвлення, оскільки уряд В. Януковича призупинив процеси євроінтеграції в Україні, а отже, і період розквіту України.

Творення суспільно-політичних фразеологізмів відбувається кількома способами. По-перше, зміна формальної структури фразеологізму, що зумовлює модифікацію образу, або видозміна образу, поява в ньому нових ознак за збереження сутності, напр.: ... *її [книгу «Путінократія» – А. Т.] двічі перевидавали в Німеччині й заборонили в Росії. Німецькою назва книги звучить як «Демократура». Це диктатура в демократичній овечій шкурі* (ГПУ, 17.03.2015). Пор. : *вовк в овечій шкурі* – «про лицеміра, який під машкарою доброзичливості приховує злі наміри» [СУМ, I, с. 711]. По-друге, одним зі способів структурно-семантичної трансформації фразеологізмів є помірна субституція – таке заміщення компонентів, за якого принаймні один передбачений системною нормою їх складник не зазнає заміни, напр. : *У ній [статті про таємну доповідь силовиків президентові Путіну – А.Т.] йдеться про «розстрільний список», у якому є Борис Немцов, Михайло Ходорковський, Ксенія Собчак, Олексій Венедиктов* (ГПУ, 17.03.2015). Пор. : *чорні списки* – таємні списки революційно настроєних людей у країнах із реакційним режимом, які складаються для вчинення розправи над цими людьми [СУМ, XI, с. 352]. На нашу думку, подібні зміни спричинені зв'язком із певною комунікативною ситуацією.

Здатність відображати суспільні реалії сприяє також семантичному переосмисленню слів і словосполучень із різних галузей науки: уживаючись із суспільно-політичним значенням, вони набувають стилістичних та експресивних відтінків, яких не мають у межах своєї основної сфери. Наприклад: *алхімія* – це «середньовічне містичне вчення, спрямоване на відшукання чудодійної речовини – «філософського каменя», за допомогою якого можна було б перетворювати прості метали в золото, срібло, лікувати різні хвороби та ін. » [СУМ, I, с. 35]. Проте засвідчуємо й розширення нового значення лексеми, що

активно вживається в сучасній мовній практиці: *Хорошковський пообіцяв очистити бюджет від дармоїдів і не допустити алхімію фінансів* (ГПУ, 21.01.2012); *Повний назад, або Алхімія військової реформи* (ДТ, 14.08.2015).

Грунтом для вторинної номінації є й нове значення іменника *шатун* – «той, хто розхитує стабільність у державі». Щоправда, на сьогодні загальномовні тлумачні й перекладні словники ще не подають такого його значення, а за СУМом «шатун – це рухома деталь кривошипних та деяких інших механізмів, що перетворює зворотно-поступальний рух поршня на обертальний рух колінчастого вала чи кривошипа [СУМ, XI, с. 421]. Хоч у Вікіпедії є план «Шатун» або «Скани Закарпаття» – гіпотетичний план щодо дестабілізації України в період із 15 листопада 2016 до березня 2017, який, за твердженнями хакерського угруповання «CyberHunta», виявлено в зламаній поштової скриньці Владислава Суркова, помічника російського президента В. Путіна. Головна мета плану – дискредитація органів державної влади й проведення дострокових парламентських і президентських виборів. На ґрунті цього значення в сучасній українській мові стрімко поповнюються нові контексти: *Путін розуміє, що в українському суспільстві живе шатун. Із багатьох титанів цей шатун ослаблює нас. Починаючи від церкви, мови, героїв, пам'яті, культури. Тому не втрачаємо духу* (ДТ, 01.12.2016); *Журналіст, блогер і волонтер АТО Мирослав Гай поділився своїми спогадами: «Як це було... Ці фото я зробив сотні років назад. Учїтьсь, шатуни... Ось це мітинг», – порівнює Гай Майдан із «шатун-майданом»* (<https://politeka.net>, 21.11.2016); *Мітинг в Києві: в центрі більше тисячі людей, скандують «Ми не шатуни»* (fakty.ictv.ua, 08.12.2016). *«Головний «Шатун» сидить на Банковій в кабінеті Президента України», – наголосила Тимошенко* (ГПУ, 23.11.2016). У російській мові *шатун* – ведмідь, якого збудили взимку і він блукає лісом, а не спить у барлозі, «шатається по лесу» (<http://www.ozhegov.org>).

Уживання цього слова з негативною конотацією зафіксовано в російсько-українських словниках періоду коренізації, а саме: у словнику М. Уманця, А. Спілки (1893–1898) **шатунь, шатунья** = волоцюга, заволока, швєндя, латріга. Значення неповноти виявлення ознаки, пов'язане з експресивно-оцінною, наближеною до негативної конотації, в парадигмі іменника *шатун* подано в словнику А. Кримського, С. Єфремова (1924–1933) **летáва, Летáла** – (ч. р.) літун, політун (-на), (ж. р.) літúха, політúха; (**шатун**) швєндя, вєштанець (-нця), сновіг[г]а, сновіда, (*шатунья*) швєндя, сновіг[г]а. У «Словнику українсько-російському А. Ніковського (1927) відповідником російського *шатун*, *бродяга* є українське *швайкало* (<http://r2u.org.ua>).

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, процес формування таких вторинних значень слів можна тлумачити як семантичну деривацію. Механізми змін значень обґрунтовані. Водночас такі лексичні одиниці є мобільними та динамічними й віддзеркалюють поточні суспільно-політичні події.

Перспективу подальших наукових пошуків убачаємо в дослідженні функціонального потенціалу вторинної номінації в системі мови і в тексті, визначенні критеріїв їх унормування та кодифікації.

Список використаної літератури

1. Ржанова С. А. Речевая культура как феномен массовой коммуникации «переходного периода»: автореф. диссертации на соискание ученой степени доктора культурологии: спец. 24.00.01 – теория и история культуры / С. А. Ржанова. – Саратов: Изд-во Мордовского университета, 2006. – 38 с.
2. Кормилицына М. А. Некоторые итоги исследования процессов, происходящих в языке современных газет / М. А. Кормилицына // Проблемы речевой коммуникации: межвузовский сборник научных трудов / под ред. М. А. Кормилицыной, О. Б. Сиротининой. – Саратов: Изд-во Саратовского университета, 2008. – Выпуск 8. – С. 13–33.
3. Телия В. Н. Номинация / В. Н. Телия // Лингвистический энциклопедический словарь. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – С. 336–337.
4. Зализняк А. А. Семантическая деривация в синхронии и диахронии: проект «Каталога семантических переходов» / А. А. Зализняк // Вопросы языкознания. – 2001. – № 2. – С. 13–25.

5. Markowski A. Jawne i ukryte nowsze zapożyczenia leksykalne w mediach / A. Markowski // *Język w mediach masowych*. / Pod red. J. Bralczyka, K. Mosiolek-Kłosińskiej. – Warszawa : Upowszechnianie Nauki-Oświata «UN-O», 2000. – S. 96–111.
6. Карпіловська Є. А. Тенденції оновлення сучасного українського лексикону // Клименко Н. Ф. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі / Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, Л. П. Кислюк. – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. – С. 6–133.
7. Словник української мови : В 11-и т. / [ред. кол. : І. К. Білодід (голова) та ін.]. – К. : Наук. думка, 1970–1980.
8. Ставицька Л. Український жаргон / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 496 с.
9. Майдан. (Р)еволюція духу: Мистецько-культурологічний проект / Автор і куратор проекту Антін Мухарський. – К. : НАШ ФОРМАТ, 2014. – 312 с.
10. Словник фразеологізмів української мови / Уклад. : В. М. Білоноженко та ін. – К. : Наук. думка, 2008. – 1104 с.

References

1. Rzhanova, S. A. (2006) *Speech culture as a phenomenon of mass communication of the transitional period*. Synopsis of the dissertation for a doctor degree in Cultural Studies : 24.00.01 – «theory and history of culture». Saratov: Publishing house Mordovia University (in Russ.)
2. Kormilitsyna, M. A. (2008). Some results of research on processes Men's newspapers. *Problemy rechevoy kommunikatsii. (Problems of speech communication)*. Saratov, 8, 14–18 (in Russ.)
3. Telya, V. N. (1990). *Nomination*. In *Linguistic Encyclopedic Dictionary*. Moskow: Soviet Encyclopedia, 336–337 (in Russ.)
4. Zaliznyak, A. A. (2001). Semantic derivation in synchrony and diachrony: the project of the «Catalog of Semantic Transitions». *Voprosy yazykoznaniiya. (Questions of linguistics)*, 2, 13–25 (in Russ.)
5. Markowski, A. (2000). Jawne i ukryte nowsze zapożyczenia leksykalne w mediach. *Język w mediach masowych*. Warszawa: Upowszechnianie Nauki-Oświata «UN-O», 96–111.
6. Klimenko, N. F., Karpilovska, E. A., Kyslyuk, L. P. (2008). Dynamic processes in modern Ukrainian vocabulary. Kyiv: Publishing House Dmitry Burago, 6–133 (in Ukr.)
7. Stavitska, L. (2005). *Ukrainian slang*. Kyiv: Criticism (in Ukr.)
8. *Dictionary of the Ukrainian language* : In the 11 th. (1970–1980) Ed. count.: I. K. Bilodid. Kyiv: Science Thought (in Ukr.)
9. *Maidan. (R)evolution Spirit: Art and cultural projects* (2014). Author and curator Anton Muharsky. Kyiv: Nash Format (in Ukr.)
10. *Dictionary of Ukrainian language phraseology* (2008). Ed. V. M. Bilonozhenko and others. Kyiv: Scientific thought (in Ukr.)

TARAN Alla Anatoliyivna,

Candidate of Philology, Professor of Ukrainian and applied linguistics, Cherkasy Bohdan Khmelnytskyi National University

e-mail: alla__taran@ukr.net

SECONDARY NOMINATION IN THE POLITICAL LEXICON

Abstract. Introduction. *Semantic changes in vocabulary, along with the nomination of new realities, contribute to the enrichment and improvement of vocabulary. Research units of second nomination is a promising area of multidimensional analysis of such phenomena as social and political communication.*

Purpose – *to trace the development of semantic nominations of socio-political lexicon, changing their lexical and syntactical compatibility.*

Methods. *According to research material in the scientific studies, the following methods are used: descriptive (linguistic techniques of observation and generalization), the method of component analysis (including analysis of dictionary definitions) and the method of contextual analysis.*

Results. *The article analyzes the formation of a new meaning in the semantics of nouns and adjectives, investigating the relation of innovations in the language and text, its nominative and communicative activity. The context and type of verbal messages not only make it possible to determine in what sense nominative is taken, but is an indicator of the feasibility of potential semantic word. Semantic Innovation qualifies as a new value in existing semantics of the word. Analysis of semantic changes convinces us that it does not need short-term funds for the time as a kind of resource that has entered the vocabulary of the language.*

Originality. *The analysis of semantic processes active in social and political vocabulary associated with changes in Ukrainian society from 2014 to the present, described secondary nomination in the dynamic aspect of the material of Ukrainian mass media in the 21st century.*

Conclusion. *Secondary category are actively involved in the development of modern Ukrainian vocabulary, adding to the existing series of lexical synonyms and creating new ones, creating new thematic paradigm. To use neo-semantics in political vocabulary reflecting the desire of speakers to upgrade expressive means that their design is consistent with the principle of withdrawal of the stamp.*

Key words: *language dynamics; socio-political lexicon; secondary nomination; semantic innovation.*

Надійшла до редакції 19.10.16

Прийнято до друку 30.11.16